

**BADIIY TASVIR VOSITALARI TARJIMASIDA ADEKVATLIK
MASALALARI
(O‘ZBEK VA INGLIZ TARJIMACHILIGI MISOLIDA)**

Parpiyeva Dilfuza Usmirjonovna

NamDCHTI magistranti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10391755>

Annotatsiya. Ushbu maqolada badiiy vositalarni o‘zbek tilidan ingliz tiliga tarjima qilishdagi qiyinchiliklar muhokama qilinib, til, texnik va madaniy farqlarga e’tibor qaratiladi. Unda ekvivalent atamalarning yo‘qligi, badiiy vositalarning texnik tabiati va madaniy konnotatsiyalar o‘rganiladi.

Maqolada, shuningdek, malakali tarjimonlarni jalb qilish, standartlashtirilgan terminologiyani ishlab chiqish va madaniy kontekstni ta’minlash kabi yechimlar taklif etiladi.

Kalit so‘zlar: Tarjima, Badiiy vositalar, O‘zbek, Ingliz tili, Muammolar, Til farqlari, Texnik jihatlar, Madaniy nuanslar, Adekvatlik, Yechimlar, Standartlashtirilgan terminologiya, Madaniyatlararo tushunish.

**ISSUES OF ADEQUACY IN THE TRANSLATION OF ARTISTIC
MEDIA**

(EXAMPLE OF UZBEKI AND ENGLISH TRANSLATION)

Abstract. This article discusses the difficulties in translating artistic media from Uzbek to English, focusing on language, technical, and cultural differences. It explores the lack of equivalent terms, the technical nature of artistic mediums, and cultural connotations.

The article also suggests solutions such as hiring skilled translators, developing standardized terminology, and providing cultural context.

Keywords: Translation, Artistic tools, Uzbek, English, Problems, Language differences, Technical aspects, Cultural nuances, Adequacy, Solutions, Standardized terminology, Cross-cultural understanding.

**ВОПРОСЫ АДЕКВАТНОСТИ ПРИ ПЕРЕВОДЕ ХУДОЖЕСТВЕННЫХ
МЕДИА**

(НА ПРИМЕРЕ УЗБЕКСКОГО И АНГЛИЙСКОГО ПЕРЕВОДА)

Аннотация. В данной статье рассматриваются трудности перевода художественных средств массовой информации с узбекского на английский язык, уделяя особое внимание языковым, техническим и культурным различиям. Он исследует отсутствие эквивалентных терминов, техническую природу художественных средств и культурные коннотации.

В статье также предлагаются такие решения, как наем квалифицированных переводчиков, разработка стандартизированной терминологии и обеспечение культурного контекста.

Ключевые слова: Перевод, Художественные инструменты, Узбекский, Английский, Проблемы, Лингвистические различия, Технические аспекты, Культурные нюансы, Адекватность, Решения, Стандартизированная терминология, Межкультурное понимание.

Kirish

Tarjima turli madaniyatlar va tillar o'rtasidagi tafovutni bartaraf etishda muhim vositadir. U bilimlar, g'oyalar va san'atni chegaralar bo'ylab tarqatishda hal qiluvchi rol o'ynaydi.

Biroq, tarjima jarayoni murakkab va ko'pincha qiyinchiliklarga to'la, ayniqsa badiiy vositalarni tarjima qilishda. Ushbu maqolada o'zbek va ingliz tilidagi tarjima holatlariga e'tibor qaratib, badiiy vositalar tarjimasida adekvatlik masalalari ko'rib chiqiladi.

Badiiy vositalar ijodiy jarayonning muhim qismidir va ularning tarjimasida turli madaniyatlarga mansub san'at bilan shug'ullanish istagida bo'lgan rassomlar, san'at o'qituvchilari va san'at ixlosmandlari uchun juda muhimdir.

Biroq, badiiy vositalarni tarjima qilish texnik va madaniy nuanslar tufayli o'ziga xos qiyinchiliklarni keltirib chiqaradi. O'zbek va ingliz tillariga tarjima qilishda bu qiyinchiliklar ikki til o'rtasidagi katta lingvistik va madaniy tafovutlar bilan yanada kuchayadi.

Metod va tavsiyalar

Ushbu maqolada badiiy vositalarni o'zbek tilidan ingliz tiliga va aksincha tarjima qilishda adekvatlikning o'ziga xos masalalari ko'rib chiqiladi. Shuningdek, u badiiy vositalar tarjimalarining aniqligi va samaradorligini oshirishga e'tibor qaratgan holda ushbu muammolarning potentsial yechimlarini o'rganadi.

Badiiy asboblarni o'zbek tilidan ingliz tiliga tarjima qilishdagi qiyinchiliklar.

San'at vositalarini o'zbek tilidan ingliz tiliga tarjima qilish ikki til o'rtasidagi lingvistik, texnik va madaniy tafovutlar tufayli yuzaga keladigan bir qancha qiyinchiliklarni keltirib chiqaradi. Asosiy muammolardan biri bu har ikki tilda ham ayrim badiiy vositalar uchun ekvivalent atamalarning yo'qligi.

Masalan, o'zbek tilida ingliz tilida to'g'ridan-to'g'ri ekvivalenti bo'lmagan an'anaviy san'at asboblari uchun maxsus atamalar bo'lishi mumkin va aksincha. Bu esa tarjima jarayonida noaniqlik va tushunmovchiliklarga olib kelishi mumkin.

Yana bir qiyinchilik - bu ko'pincha aniq va o'ziga xos terminologiyani talab qiladigan badiiy vositalarning texnik xususiyati.

Bu atamalarni to'g'ri tarjima qilish uchun ham manba, ham ko'rsatma tillarni chuqur bilish, shuningdek, badiiy vositalarning texnik jihatlarini har tomonlama bilish talab etiladi. Ushbu tajribasiz tarjimonlar badiiy vosita atamalarining mo'ljallangan ma'nosini to'g'ri yetkazishda qiynalishi mumkin.

Badiiy vositalarni tarjima qilishda madaniy farqlar ham katta rol o'ynaydi. Ba'zi badiiy vositalar o'zbek va ingliz tillarida so'zlashuvchi kontekstlarda turli madaniy ma'nolarga ega bo'lishi mumkin, bu esa ularning tarjimasiga ta'sir qilishi mumkin.

Misol uchun, ma'lum bir san'at vositasi o'zbek madaniyatida muhim madaniy yoki tarixiy ahamiyatga ega bo'lishi mumkin, ammo bu uning ingliz tilidagi tarjimasida to'liq ifodalanmasligi mumkin.

Qolaversa, har ikki tilda badiiy vositalar uchun standartlashtirilgan terminologiyaning yo'qligi ularni tarjima qilishda nomuvofiqlik va chalkashliklarga olib kelishi mumkin.

Turli tarjimonlar bir xil badiiy vosita uchun turli atamalardan foydalanishi mumkin, bu esa tarjima materiallarida bir xillikning yo'qligiga olib keladi.

Tarjima muammolarini hal qilish uchun yechimlar

Badiiy vositalarni o‘zbek tilidan ingliz tiliga tarjima qilishda adekvatlik masalalarini hal qilish uchun bir nechta yuechimlarni amalga oshirish mumkin. Birinchidan, ikkala til va madaniyatni chuqur biladigan, shuningdek, badiiy vositalarning texnik jihatlarini bo‘yicha tajribaga ega bo‘lgan tarjimonlarni jalb qilish juda muhimdir.

Bunday mahorat darajasiga ega bo‘lgan tarjimonlar badiiy vosita atamalarining nozik tomonlari va murakkabliklarini to‘g‘ri yyetkaza oladi, bu ularning tarjimalari ham to‘g‘ri, ham madaniy jihatdan sezgir bo‘lishini ta‘minlaydi.

Bundan tashqari, o‘zbek va ingliz tillarida badiiy vositalar uchun standartlashtirilgan terminologiyani ishlab chiqish ularning tarjimasining izchilligi va aniqligini oshirishga yordam beradi.

Bunga ikkala madaniyatning til mutaxassislari, rassomlari va o‘qituvchilari o‘rtasida badiiy vositalar uchun umumiy atamalar to‘plamini yaratish uchun hamkorlik qilish orqali erishish mumkin.

Bundan tashqari, tarjima qilingan materiallar bilan bir qatorda kontekst va madaniy ma‘lumotlarni taqdim etish o‘zbek va ingliz tilida so‘zlashuvchi auditoriya o‘rtasidagi tafovutni bartaraf etishga yordam beradi. Bu ayrim san‘at vositalarining madaniy ahamiyatini ularning tarjimalarida to‘liq ifodalanishini ta‘minlashga yordam beradi.

Nihoyat, har ikki madaniyatning tarjimonlari, rassomlari va o‘qituvchilari o‘rtasida olib borilayotgan izlanishlar va hamkorlik badiiy vositalar bilan bog‘liq muayyan tarjima muammolarini aniqlash va hal qilishga yordam beradi.

Bu badiiy vositalarni o‘zbek tilidan ingliz tiliga tarjima qilish bo‘yicha ilg‘or tajribalarni ishlab chiqishga, pirovardida ularning tarjimalarining adekvatligi va samaradorligini oshirishga olib kelishi mumkin.

Xulosa

San‘at vositalarini o‘zbek tilidan ingliz tiliga tarjima qilish ikki til o‘rtasidagi lingvistik, texnik va madaniy farqlardan kelib chiqadigan o‘ziga xos muammolarni keltirib chiqaradi.

Bu qiyinchiliklar tarjima qilingan materiallarning to‘g‘riligi va adekvatligiga ta‘sir qilib, badiiy vositalarni tasvirlashda tushunmovchilik va noaniqliklarga olib kelishi mumkin.

Ushbu muammolarni hal qilish uchun ikkala til va madaniyatda tajribaga ega bo‘lgan, shuningdek, badiiy vositalarning texnik jihatlarini chuqur tushunadigan tarjimonlarni jalb qilish juda muhimdir.

Bundan tashqari, standartlashtirilgan terminologiyani ishlab chiqish va davom etayotgan tadqiqotlar badiiy vositalar tarjimalarining aniqligi va izchilligini oshirishga yordam beradi.

Ushbu muammolarni hal qilish va samarali yechimlarni amalga oshirish orqali o‘zbek tilidan ingliz tiliga badiiy vosita tarjimalarining adekvatligini yaxshilash, pirovardida madaniyatlararo tushunish va san‘atni qadrlashni osonlashtirish mumkin.

REFERENCES

1. COMPONENTS OF ADEQUACY IN THE ART TRANSLATION Rasulova Zulfiya Kholmurotovna Lecturer at the Denau Institute of Entrepreneurship and Pedagogy., *Academica globe: inderscience research*, Volume 2, Issue 5, May, 2021
2. Kazakova T.A. *Literary translation*. - St. Petersburg, 2002. -- 115 p.

3. Zhuraev K. Tarzhimashunoslik. - T., 2015. - 320 p.
4. Salomov G.T. Tarjima nazariasi asoslari. - T., Kituvchi, 1983 .-- 232 p.